

Széchenyi-adomák

Gróf Széchenyi István katonáskodásának évei óta egészen 1846-ig nem fordult meg a Tisza környékén; de híre, mint mindenütt, ott is elterjedt, s nevét a leg-szegényebb kunyhóban is jól ismerték. Midőn először híre futott, hogy a jeles férfiú odaérkezik, ezrenként tódult a nép, hogy őt színről-színre láthassa. Valószínűleg azt képzelték, hogy atlétatermetű, Wesselényi öblös hangjával bíró, atillával, sarkantyúval s az igazi magyar más efféle kellékeivel pompázó férfiút fognak látni; azért — mint Széchenyi később nevetve mesélte — nem kevésbé csodálkoztak, midőn a közép nagyságú vállakon nyugvó borzas fejét, a halvány sárgásbarna arcot és a kissé idegenszerű öltözéket megpillantották.

— Csak miután leültem — folytatta Széchenyi — s egy tál hatalmasan meg-paprikázott gulyáshúst a megfelelő bormennyiséggel együtt magamba tettem, kiáltottak fel: „De már ez mégis csak magyar ember!”

(Zichy Antal.)

SZÉCHENYI: Azt sem tudom, hol a fejem.

DEÁK: Nem nehéz megtalálni a fejét annak, akinek, mint az öné, mindig a helyén áll.

Széchenyi, mint a közlekedésügyi bizottság elnöke, hivatalosan beutazta Bihar megyét, hogy ott a megye küldöttségével a Tisza folyó szabályozásáról tanácskozzék. A küldöttség vezetője, Beöthy Ödön bihari alispán, feszes viselkedésével értésére akarta adni Széchenyinek, hogy neheztel reá a kormányhivatal elvállalása miatt.

A nagy ember észrevette a hidegséget, de annál nyájasabb volt az alispán iránt és mindig kollégájának szólította. Beöthy Ödönt láthatóan bosszantotta ez a címzés; Széchenyi azonban még sürűbben ismételte.

Végre aztán felpattant Beöthy, az ellenzék ideges vezére:

— Nem értem, mikép jut egy szerény, de független megyei alispán ahhoz a szerencséhez, hogy a kormánytól oly fő polcra helyezett excellenciás úr kollégájának címezi...

— Már pedig mi igazi kollégák vagyunk, Ödön barátom, — válaszolta Széchenyi mosolyogva, — mert mindketten Tiszát regulázunk.

Arra célzott a szójátékkal, hogy Beöthy szüntelen ádáz harcot vív Tisza Lajos, Bihar vármegye adminisztrátora ellen, Széchenyi pedig a Tisza-folyót szabályozza.

(Hajnik Károly.)

Az időben, midőn a nemes gróf nagyszerű hazafias terveinek kivitele végett a magas kormányférfiakhoz némileg közelített, és ezáltal a túlzók neheztelését magára vont; de másrészt a kormányférfiak iránta mégis némi tartózkodással viselkedett, a gróf a pozsonyi országgyűlés alatt paripáit éppen annál a háznál tartotta, hol a magyar udvari kancelláriának országgyűlési szállása volt.

— Uraim! — mondá a gróf egykor a kancellária Pozsonyban levő tagjainak, midőn lovaikat az udvaron elővezették —, paripáim szolgálatjukra állanak, méltóztásnak velők tetszésök szerint rendelkezni.

— Köszönjük szívességét — felelt a kancellári tagok egyike —, úgylátszik, már valósulni kezd, mitől a gróf irányában mindig tartottunk... t. i., hogy bennünket felültet.¹

(Hajnik Károly.)

Egy miniszteri ülés alkalmával az időben, mikor a dolgok mindjobban a forradalom felé hajlottak, Széchenyi már meglehetősen zavart volt.

Deák: nagyon izgatottan kiviszi a szomszéd terembe és szemközt állván vele, azt mondja neki:

— És ilyen körülmények között ön nem lövi magát fejbe?

— Miért? — mondja Deák, látván, hogy a gróf szenvedő állapotban van; — miért löje az ember fejbe maga magát, mikor elég ellenség van, ki ezt most megteszi.

— Igaza van önnek — mondta a gróf, s némileg megnyugodva odább ment.

(Vas Gereben.)

Közli: Németh Sándor

¹ Némethes kifejezés; magyarosan: rászed, becsap; itt mint szójáték szerepel a lovakal kapcsolatban.